

DĖL KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADOS SAVIVALDYBIŲ PRIEŠGAISRINIŲ TARNYBŲ VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ PROCESUOSE

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsniu¹ ir Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos aprašu², atliko korupcijos rizikos analizę savivaldybių priešgaisrinių tarnybų viešųjų pirkimų procesuose (pagrindinį dėmesį skiriant naudotų gaisrinių automobilių pirkimams).

Korupcijos rizikos analizė pradėta: 2024 m. spalio 17 d.

Korupcijos rizikos analizė baigta: 2025 m. gegužės 5 d.

Nustatyta, kad egzistuoja korupcijos rizika savivaldybių priešgaisrinių tarnybų viešųjų pirkimų procesuose.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2025-08-08 rašte Nr. 4-01 „Dėl korupcijos rizikos analizės išvados savivaldybių priešgaisrinių tarnybų viešųjų pirkimų procesuose“ pateiktų rekomendacinio pobūdžio pasiūlymų 1 dalimi „*Per 3 mėnesius nuo korupcijos rizikos analizės išvados gavimo dienos savo interneto svetainėse paskelbti ir pateikti STT nuorodą į informaciją, kaip yra ar bus įgyvendinami išvadoje pateikti pasiūlymai, arba nurodyti nesutikimo su pasiūlymais priežastis ir motyvus, alternatyvias priemones korupcijos rizikos analizės išvadoje nurodytiems korupcijos rizikos veiksniams pašalinti*“ ir atsižvelgiant į tai, kad Biudžetinėje įstaigoje Kelmės rajono priešgaisrinės saugos tarnyboje 2022 metais buvo vykdomas gaisrinio automobilio pirkimas, pateikiame informaciją dėl pasiūlymų įgyvendinimo.

¹ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4DBDE27621A2/asr>

² Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ba1ba040412911ec992fe4cdfceb5666/asr>

PATEIKTŲ REKOMENDACINIO POBŪDŽIO PASIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMAS
Biudžetinėje įstaigoje Kelmės rajono priešgaisrinės saugos tarnyboje

<i>Pateiktos pastabos</i>	<i>Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas</i>	<i>Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą</i>	<i>Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas</i>
1. Kritinės antikorupcinės pastabos			
4.1.1. Neatliekami rinkos tyrimai, o techninių specifikacijų sąlygos rengiamos pagal konkrečių tiekėjų turimų konkrečių automobilių technines charakteristikas, todėl naudotų gaisrinių automobilių pirkimuose ženkliai dominuoja vieno tiekėjo pirkimai. Taip pat nustatyta atvejų, kai didesni pirkimai neskaidomi į dalis ar siekiama išvengti skelbiamo pirkimo būdo. Tai kelia piktnaudžiavimo, kyšininkavimo, papirkimo rizikas (motyvai išdėstyti 3.1 skirsnyje).	Naudotų gaisrinių automobilių inicijavimą pavesti atitinkamų ekspertinių žinių turintiems asmenims, nustatyti jų pareigą atlikti rinkos tyrimus ir įsitikinti, jog rinkoje egzistuoja daugiau kaip vienas naudotas gaisrinis automobilis, atitinkantis nustatytų pirkimo techninės specifikacijos reikalavimų visumą (dėl pastabos Nr. 4.1.1).	Biudžetinėje įstaigoje Kelmės rajono priešgaisrinėje saugos tarnyba yra numačiusi 2025 m. III ketvirtyje vykdyti naudoto gaisrinio automobilio pirkimą. Pirkimą vykdys Kelmės rajono savivaldybės CPO. Rengiantis jam, 2025-03-31 vadovaujantis Biudžetinės įstaigos Kelmės rajono priešgaisrinės saugos tarnybos viršininko įsakymu Nr. V-53 patvirtintu viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos aprašo 27.1 punktu, CVP IS sistemoje paskelbtas skelbimas dėl rinkos konsultacijos, patalpinant numatomo įsigyti gaisrinio automobilio preliminarą specifikaciją. Atsižvelgiant į pastabą „Naudotų gaisrinių automobilių inicijavimą pavesti atitinkamų ekspertinių žinių turintiems asmenims“, specifikaciją parengė tarnybos darbuotojas turintis aukštąjį išsilavinimą (inžinieriaus kvalifikacinis laipsnis). Manome, kad tai pakankama kvalifikacija, siekiant objektyviai nustatyti ir aprašyti reikalingus automobilio duomenis. Rinkos dalyviai būsimo pirkimo konsultacijų teikime dalyvavo pasyviai, gauta tik vieno rinkos dalyvio konsultacija, nuoroda į tinklalapį: https://viesiejiirkimai.lt/epps/pmc/listPmcContractDocuments.do?resourceId=1944511	
	Užtikrinti, kad techninės specifikacijos reikalavimai apibūdintų reikiamas automobilio funkcines charakteristikas, o techninėje specifikacijoje būtų nustatyti tik patys būtinausi reikalavimai automobiliams, paliekant galimybę tiekėjams siūlyti įvairių techninių	Atsižvelgiant į pateiktą pastabą, 2025 m. III ketvirtyje planuojamo gaisrinio automobilio pirkimo pirminė techninė specifikacija parengta įvertinus tarnybai būtinausius poreikius. Numatoma, kad rengiant ir galutinę gaisrinio automobilio techninę specifikaciją, bus nurodyti tik esminiai reikalavimai automobiliui (ne mažesnis pervežamo vandens kiekis kaip, minimalios gaisrinio siurblio techninės charakteristikos, automobilio išmatavimai(dėl turimų patalpų specifikos), pagaminimo metai, rida, pravažumo	

	charakteristikų automobilius, atitinkančius būtinas jų funkcines charakteristikas (dėl pastabos Nr. 4.1.1).	charakteristikos, techninės būklės reikalavimai) ir kt. Šios praktikos bus laikomasi ir būsimuose pirkimuose.	
4.1.2. Situacijos, kuomet su naudotu gaisrinio automobilio perkama papildoma įranga, kurią gali pateikti ir kiti tiekėjai, neprekaujantys naudotais gaisriniais automobiliais kelia neteisėtų susitarimų rizikas, riboja konkurenciją – užkerta kelia pirkimuose dalyvauti įmonėms, prekiaujančioms papildoma įranga, tačiau neprekaujančioms naudotais gaisriniais automobiliais (motyvai išdėstyti 3.2 skirsnyje).	Užtikrinti, kad naudotų gaisrinių automobilių pirkimų inicijavimo metu būtų aiškiai atskirtos pirkimo dalys, susijusios su naudotu gaisrinio automobilio ir reikalinga papildoma įranga (dėl pastabos Nr. 4.1.2).	Rengiant viešųjų pirkimų planą 2025 metams ir gaisrinio automobilio pirkimo techninę specifikaciją yra nustatyta, kad papildomos įrangos ar priemonių komplektuojamos kartu gaisrinio automobilio įsigijama nebus. Šios praktikos bus laikomasi ir būsimuose pirkimuose, rengiant planus.	
4.1.3. Tiekėjų pasiūlymų atitiktis kai kuriems techninių specifikacijų reikalavimams įrodinėjama nepatikimais, pačių tiekėjų, kurie suinteresuoti pirkimo procedūrų baigtimi, deklaruojamais duomenimis. Tai kelia neteisėtų susitarimų, piktnaudžiavimo ir subjektyvių sprendimų rizikas (motyvai išdėstyti 3.3 skirsnyje).	Rengiant ir tvirtinant gaisrinių automobilių pirkimo sąlygas bei vykdant pirkimus, vertinant tiekėjų pasiūlymus, reikalauti, kad tiekėjų pasiūlymų atitiktis techniniams reikalavimams būtų pagrįsta gamintojų techniniais dokumentais ar kitais lygiaverčiais duomenimis (dėl pastabos Nr. 4.1.3).	Parengtoje planuojamo pirkti gaisrinio automobilio specifikacijoje nurodyta, kad tam tikri automobilio, jo įrangos, mazgų techniniai duomenys, parametrai kurių įprastai (išmatuojant, pasveriant, palyginant) negalima objektyviai nustatyti ir įvertinti automobilio apžiūros ar sutarties pasirašymo metu, privalomai turės būti patvirtinti pridedamais gamintojų dokumentais arba atitinkamų institucijų pažymomis, sertifikatais.	
2. Kitos antikorupcinės pastabos			
4.2.1. Nustatyti atvejai dėl neproporcingai trumpų, galimai konkurenciją ribojančių pasiūlymų pateikimo, naudotų gaisrinių automobilių pristatymo	Nustatant pasiūlymų pateikimo, automobilių pristatymo terminus atsižvelgti į pirkimo objekto specifiką, rinkos aplinkybes,	Planuojama, kad būsimame gaisrinio automobilio pirkime, jo pristatymo terminas bus nustatytas ne mažesnis kaip 3 mėnesių nuo sutarties pasirašymo. Atsižvelgiant į pateiktas pastabas, viešųjų pirkimų organizatorius įpareigotas visuose kituose	

terminų. Tai kelia neteisėtų susitarimų rizikas (motyvai išdėstyti 3.4 skirsnyje).	viešųjų pirkimų principus ir kitus reikalavimus (dėl pastabos Nr. 4.2.1).	būsimojo pirkimuose nustatyti objektyviai pagrįstus pasiūlymų pateikimo ir prekių pristatymo laikus.	
4.2.2. Nesinaudojama eksperto instituto viešuosiuose pirkimuose galimybėmis. Tai kelia neobjektyvių, nepagrįstų sprendimų rizikas (motyvai išdėstyti 3.5 skirsnyje).	Vykdančias gaisrinių automobilių pirkimus, naudotis ekspertų pagalba Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka (dėl pastabos Nr. 4.2.2).	Manome, kad prievolė pasitelkti ekspertus vykdančias gaisrinių automobilių pirkimus labai padidintų pirkimų vertę, ištęstų pirkimo laiką. Taip pat nėra viešai skelbiama, kas galėtų tokią paslaugą teikti, tikriausiai reikėtų skelbti atskirą konkursą tokiai paslaugai įsigyti. Todėl siekiant supaprastinti tokių pirkimų vykdymus, sieksime, kad automobilio pirkimo techniniai parametrai būtų nustatyti tik minimalūs, nereikalaujantys ekspertinio patvirtinimo, o kiti reikalavimai būtų patvirtinti dokumentais. Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2025 m. sausio 1 d. visus pirkimus, kurių vertė daugiau kaip 15 tūkst. Eurų, vykdo Kelmės rajono savivaldybės CPO, manome, kad šią prievolę, jei pagal pirkimo sąlygas bus reikalingos ekspertų išvados, atliks savivaldybės CPO.	
4.2.3. Tiekėjams galimai suteikiama neviešinama informacija dėl maksimalių pirkimo kainų. Tai kelia neteisėtų susitarimų rizikas (motyvai išdėstyti 3.6 skirsnyje).	Imtis priemonių, kad pirkimų dalyviams nebūtų atskleidžiamos maksimalios pirkimui skirtų lėšų sumos, kai jos nėra nurodomos viešai (dėl pastabos Nr. 4.2.3)	Rengiant pirkimo sąlygas, maksimalios pirkimo vertės nebus nurodomos.	
4.2.4. Nedeklaruojami privatus interesai, kurie kelia (gali kelti) interesų konfliktus (motyvai išdėstyti 3.9 skirsnyje).	Sudaryti darbuotojų, kurie privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašus bei patikrinti ar visi šie darbuotojai yra pateikę privačių interesų deklaracijas, ar darbuotojai, kuriems yra pavestos viešųjų pirkimų funkcijos, yra jas deklaravę (dėl pastabos Nr. 4.2.4).	Darbuotojų sąrašas patvirtintas 2019 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. V-75 „Dėl Biudžetinės įstaigos Kelmės rajono priešgaisrinės saugos tarnybos pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašo patvirtinimo“. Sąraše nurodyti šie asmenys: 1. Viešojo pirkimo komisijos pirmininkas 2. Viešojo pirkimo iniciatorius – organizatorius 3. Viešojo pirkimo komisijos narys Šiuo įsakymu viešojo pirkimo komisijos pirmininkui priskirta prievolė, prieš pradėdant pirmąjį viešojo pirkimo komisijos posėdį įsitikinti, kad asmenys yra deklaravę privačius interesus. Vykdančias gaisrinio automobilio pirkimą 2022 metais pirkimo dalyvių privačių interesų deklaravimas buvo patikrintas.	

3. Kitos pastabos			
		Su Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2025-08-08 raštu Nr. 4-01 „Dėl korupcijos rizikos analizės išvados savivaldybių priešgaisrinių tarnybų viešųjų pirkimų procesuose“, jos išvadomis ir rekomendacijomis supažindintas viešųjų pirkimų organizatorius, nurodyta vykdant pirkimus laikytis teisės aktų reikalavimų.	
		Iki 2025-12-31 numatoma parengti viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės tvarkos patikslinimus atsižvelgiant į 4.1.2, 4.2.1, 4.2.3 pastabas, nustatyti gaires siekiant išvengti perteklinių techninių reikalavimų techninėje specifikacijoje ir parengti naują biudžetinės įstaigos Kelmės rajono priešgaisrinės saugos tarnybos korupcijos prevencijos 2026-2030 programą ir jos priemonių įgyvendinimo planą	